

Samenvatting

Starten in een creatieve loopbaan

Een doorlichting die theoretische bespiegelingen koppelt aan observaties van de beroepspraktijk

In de collectie *De Creatieve Beroepen* wordt het algemene kader waarbinnen beoefenaars van creatieve beroepen zich de dag van vandaag handhaven onder de loep genomen, en dit vanuit diverse invalshoeken (juridisch, sociologisch, economisch, historisch,...). Aan de hand van deze collectie wil SMart de betrokken thematiek op exhaustieve wijze doorlichten, waarbij theoretische beschouwingen worden getoetst aan de realiteit op het terrein, met name aan de hand van getuigenissen van kunstenaars. De auteurs die, in samenwerking met de leden van het studiebureau, deze collectieve uitgave tot stand brachten, zijn van diverse pluimage: Belgische en buitenlandse vorsers, experts, institutionele verantwoordelijken en terreinactoren van uiteenlopende horizons. Het onderzoeks- en publicatiethema dat als uitgangspunt werd genomen is de beroepsloopbaan van kunstenaars en beoefenaars van creatieve beroepen in zijn opeenvolgende etappes: starten in een creatieve loopbaan, de verduurzaming van de loopbaan en tenslotte de eventuele beroepsomschakeling en/of de uitstap uit het beroepstraject. Elk van deze etappes maakt het onderwerp uit van een aparte publicatie. In het eerste deel wordt de cruciale fase van de opstart van de creatieve loopbaan aan een analyse onderworpen.

Een artistiek traject eerder dan een 'carrière'

We hebben er bewust voor gekozen de term 'carrière' niet te gebruiken, aangezien deze een rechtlijnige en opwaartse evolutie impliceert of, met andere woorden, verwijst naar een gestandaardiseerde beroepsloopbaan waarbinnen begrippen als 'succes' en 'opklimmen binnen een sociale hiërarchie' aan de orde zijn. In de plaats daarvan kozen we voor de begrippen 'loopbaan' en 'traject', aangezien deze beter beantwoorden aan de realiteit van de creatieve beroepspraktijk: artistieke loopbanen kunnen immers zeer diverse en grillige vormen aannemen, de weerspiegeling zijn van een doorlopende constructie, ontwikkeling en reflectie.

De start van een creatieve loopbaan: een complexe definitie

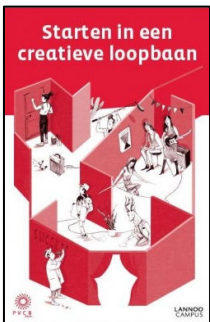
De start van een parcours binnen de creatieve en artistieke sector valt niet te herleiden tot één momentopname, maar komt tot stand doorheen een kluwen van ontmoetingen en invloeden (met name van familie en vrienden), ideeën en verlangens (roeping). Niettemin kunnen een aantal sleutelfases worden afgebakend: de bewustwording van de creatieve/artistieke roeping, de opleidingsperiode, het eerste bezoldigde contract, de keuze van een specifiek statuut voor de uitoefening van het beroep (in België zijn drie statuten voorhanden: loontrekkende, ambtenaar, zelfstandige), de uitbouw van een netwerk en de bijsturing van de oorspronkelijke verwachtingen bij de overgang van de 'roeping' naar de concrete beroepspraktijk.

Een variabele en doorlopende opleiding

De instap in een creatief beroepstraject is niet gebonden aan specifieke opleidingsvoorwaarden. Niettemin - en niettegenstaande de belangrijke rol van het autodidactische leerproces doorheen de hele loopbaan - vormt de opleiding, in al haar aspecten, een van de toegangspoorten tot de creatieve beroepspraktijk. Ze vervult nog steeds een cruciale legitimerende functie. De opleiding kan uiteenlopende vormen aannemen: zelfstudie, residenties, ontmoetingsmomenten, stages, begeleidingsprogramma's en, niet te vergeten, opleidingscurricula aan kunstscholen. Kunstenaars die geen enkele vorm van formele opleiding hebben genoten vindt men in variabele verhoudingen terug binnen alle artistieke disciplines.

Weinig specifieke ondersteuningsinstrumenten voor creatieve starters

Er bestaan talrijke ondersteunende overheidsmaatregelen voor kunstenaars, maar slechts een handvol hiervan richten zich specifiek tot beginnende kunstenaars. In de meeste gevallen gaat het om de subsidiëring van structuren eerder dan van individuen en wordt geen rekening gehouden met de verschillende fases van de creatieve loopbaan. Naast de overheidsondersteuning worden ook in de schoot van de verschillende creatieve sectoren instrumenten ontwikkeld die tegemoetkomen aan de behoeften van starters; deze initiatieven dienen te worden aangemoedigd en ondersteund.



Starten in een creatieve loopbaan, collectieve uitgave onder leiding van het studie bureau van de Professionele vereniging voor creatieve beroepen (PVCB) – SMart – Collectie *De Creatieve Beroepen*, Brussel, PVCB-SMart, 2014.